

**MINISTER
ROZWOJU REGIONALNEGO**

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 - 2013

**Wytoczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań
dotyczących mieszkalnictwa**

(ZATWIERDZAM)

-/-

***Elżbieta Bieńkowska*
Minister Rozwoju
Regionalnego**

Warszawa, 16 stycznia 2008 r.

SPIS TREŚCI:

1. Podstawa prawna.....	3
2. Kontekst dla działań dotyczących infrastruktury mieszkaniowej	3
3. Programowanie działań dotyczących mieszkalnictwa	4
4. Kwalifikowalność wydatków na infrastrukturę mieszkaniową	5
5. Beneficjenci.....	6
6. Kryteria i wskaźniki wyznaczania obszarów wsparcia, na których będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa	7
7. Wskaźniki	7
8. Monitorowanie wydatków na mieszkalnictwo.....	11
9. Pomoc publiczna	11

1. Podstawa prawna

Bezpośrednią podstawę prawną dla wydania niniejszych wytycznych stanowi art. 35 ust. 3 pkt 11 (wytyczne dotyczące innych spraw związanych z przygotowaniem i wdrażaniem programów operacyjnych) ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658, z późn. zm.).

Przesłanki dotyczące programowania wydatków w zakresie mieszkalnictwa współfinansowanego środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są zawarte w *Rozporządzeniu (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999* (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r.), zwanym dalej „*Rozporządzeniem 1080/2006*”.

Uszczegółowieniem zapisów *Rozporządzenia 1080/2006* są przepisy wykonawcze *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 r.), zwanego dalej „*Rozporządzeniem 1828/2006*”.

Odniesienia dla sposobu programowania interwencji funduszy unijnych stanowi *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r.), zwane dalej „*Rozporządzeniem 1083/2006*”.

2. Kontekst dla działań dotyczących infrastruktury mieszkaniowej

Ogólne zasady programowania, zatem także sporządzania programów operacyjnych na lata 2007-2013 cechuje większa niż dotąd elastyczność. Programy operacyjne, stosownie do decyzji krajów członkowskich mogą zawierać osie priorytetowe, kryteria i zasady pozwalające na wybór projektów w sposób, który gwarantuje zachowanie zintegrowanego i kompleksowego podejścia oraz koncentracji przedmiotowej i przestrzennej. Programy operacyjne mogą także określać ogólne ramy odnoszące się np. do zestandaryzowanych, w stopniu stosownym do regionalnych i krajowych uwarunkowań, tzw. operacji dotyczących zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich. Zachęca się do podejmowania różnorodnych form wspierania rozwoju miejskiego w zależności od specyficznych cech i potrzeb rozwojowych.

Rola miast w rozwoju gospodarczym i tworzeniu zatrudnienia została podkreślona również w „Strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności”¹, zwanych dalej „SWW”. Rozszerzeniem i uzupełnieniem SWW w zakresie zwiększonej roli miast w realizacji polityki spójności i polityki regionalnej jest Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Polityka spójności a miasta: wkład miast we wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy w regionach” (COM

¹ Decyzja Rady z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (2006/702/WE) Dz. U. L 291 z 21.10.2006, str.11.

/2006/ 385 z 12 lipca 2006 r.). Podkreśla się znaczenie rewitalizacji² jako istotnego czynnika wzrostu atrakcyjności miast w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Atrakcyjność miast oraz wzmocnienie posiadanego przez nie potencjału w zakresie wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy wiążą się z istotną rolą ośrodków miejskich w realizacji agendy lizbońskiej, a kwestie mieszkalnictwa stały się przedmiotem zapisów regulacji unijnych.

Biorąc pod uwagę przesłanki wynikające z charakteru polskiej przestrzeni i uwarunkowań rozwojowych, przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury mieszkaniowej/mieszkalnictwa należy rozumieć jako uzupełnienie i wzmocnienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych przez samorządy terytorialne. Stymulowanie rozwoju miast powinno być priorytetowym działaniem władz regionalnych. Dopuszcza się programowanie przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa na obszarach miejskich jak i na obszarach wiejskich, jednak należy mieć na uwadze istotne przesłanki wynikające z obejmowania tymi działaniami obszarów zdegradowanych.

3. Programowanie działań dotyczących mieszkalnictwa

Wprowadzenie możliwości finansowania projektów mieszkaniowych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zwanego dalej „EFRR”, opiera się na przyjętym wariancie „max 3% alokacji EFRR w ramach danego programu operacyjnego” i dotyczy 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013, zwanych dalej „RPO”. Podstawę dla współfinansowania inwestycji w obszarze mieszkalnictwa powinny stanowić odpowiednie zapisy w RPO.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 *Rozporządzenia 1080/2006* działania związane z mieszkalnictwem mogą być zaprogramowane jako element **operacji dotyczącej zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich** albo w ramach **osi priorytetowej w sposób szczególny dedykowanej obszarom dotkniętym lub zagrożonym degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym**. W ramach RPO można zatem zastosować odpowiednio dwa warianty programowania:

² **Rewitalizacja** to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

- a) w pierwszym, **poprzez zintegrowane operacje, gdzie jako operację³ należy rozumieć cały Program Rewitalizacji⁴, zwany dalej „PR”**, opracowywany przez samorząd gminny. Ze względu na długie horyzonty czasowe realizacji PR dopuszcza się możliwość etapowania realizacji PR, jednak obowiązkowe jest przedłożenie całego PR przed ostateczną decyzją o jego realizacji. PR będzie weryfikowany pod kątem kryteriów przyjmowanych przez Komitet Monitorujący. Odpowiedzialność przed Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym, zwaną dalej „IZ RPO”, za realizację celów określonych w PR ponosić będzie samorząd gminny,
- b) w drugim, IZ RPO wskazuje w RPO oddzielną oś priorytetową⁵ dla obszarów dotkniętych bądź zagrożonych degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym. W ramach takiej osi priorytetowej powinny zostać zdefiniowane komplementarne względem siebie tj. uzupełniające się operacje z zakresu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. **W takim przypadku dopuszcza się możliwość odrębnego programowania operacji dotyczącej mieszkalnictwa. Za całościową realizację celów założonych w osi priorytetowej odpowiada IZ RPO.**

Decyzja o wyborze wariantu należy do IZ RPO. Należy jednak przyjąć, że podejście do programowania mieszkalnictwa powinno wynikać z polityki wobec obszarów zdegradowanych i zaniedbanych. Ograniczone środki jakie mogą być przeznaczone na działania związane z infrastrukturą mieszkaniową powodują, że szczególnego znaczenia nabiera programowanie rozwoju zintegrowanego. Największe pozytywne rezultaty powinno przynieść równoczesne powiązanie wsparcia w zakresie mieszkalnictwa oraz ograniczania niekorzystnych zjawisk społecznych, ożywiania gospodarczego, aktywizacji kulturalnej, poprawy stanu środowiska, itp.

4. Kwalifikowalność wydatków na infrastrukturę mieszkaniową

Wkład EFRR przeznaczony na wydatki związane z mieszkalnictwem obejmuje wyłącznie wydatki ponoszone na renowację/modernizację (**nie budowę nowych**) budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Środki EFRR mogą być także przeznaczone na adaptację budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów o celach niezarobkowych wykorzystywanych na cele mieszkaniowe dla gospodarstw domowych lub osób o szczególnych potrzebach. Zatem kwalifikowalność wydatków na infrastrukturę mieszkaniową będzie możliwa w dwóch aspektach:

- a) na renowację budynków mieszkalnych wielorodzinnych,

³ Zgodnie z art. 2 *Rozporządzenia 1083/2006*, operacja to „projekt lub grupa projektów wybranych przez Instytucję Zarządzającą (IZ) danym programem lub na jej odpowiedzialność, zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez Komitet Monitorujący (KM), i realizowanych przez jednego lub więcej **beneficjentów, pozwalające na osiągnięcie celów osi priorytetowej, do której odnosi się ta operacja**”.

⁴ **Program rewitalizacji** – oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju. Przykładem takich programów rewitalizacji są przygotowywane i realizowane przez gminy na potrzeby Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego **Lokalne Programy Rewitalizacji**.

⁵ Zgodnie z art. 2. *Rozporządzenia 1083/2006* **oś priorytetowa** to „jeden z priorytetów strategii zawarty w Programie Operacyjnym, obejmujący grupę powiązanych ze sobą operacji posiadających określone mierzalne cele”.

- b) na adaptację i renowację budynków na cele mieszkaniowe dla osób o szczególnych potrzebach.

Wsparcie w pierwszym przypadku (litera a) będzie obejmować remonty⁶ i modernizację części wspólnych istniejących budynków wielorodzinnych (budynek mieszkalny, w którym występują więcej niż dwa lokale mieszkalne), w tym remont i modernizację części wspólnych budynków z wielkiej płyty.

Kwalifikowane do wsparcia są interwencje obejmujące odnowę części wspólnych budynków. Działania, które mogą uzyskać dofinansowanie z EFRR (zgodnie z *Rozporządzeniem 1828/2006*) ujęte zostały w zamkniętym katalogu i obejmują:

- a) odnowienie następujących elementów budynku: dach, elewacja zewnętrzna, stolarka okienna i drzwiowa, klatka schodowa, korytarze wewnętrzne/ zewnętrzne, wejścia i elementy jego konstrukcji zewnętrznej, winda,
- b) instalacje techniczne budynku,
- c) działania podnoszące efektywność (oszczędność) energetyczną budynku (termomodernizacja).

W drugim przypadku (litera b) z EFRR mogą być wspierane działania mające na celu przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu poprzez renowację i adaptację budynków istniejących stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych. Zaadaptowane pomieszczenia na cele mieszkaniowe są przeznaczone dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub dla osób o szczególnych potrzebach.

Biorąc pod uwagę zapisy art. 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 roku o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. Nr 251, poz. 1844) wyklucza się uzyskanie jednoczesnego wsparcia na to samo przedsięwzięcie ze środków EFRR i krajowych środków o specjalnym przeznaczeniu.

5. Beneficjenci

Lista beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się w o wsparcie w zakresie finansowania inwestycji mieszkaniowych zostanie szczegółowo określona przez IZ RPO w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych*. Rodzaje beneficjentów wymienionych w dokumentach programowych powinny mieścić się w katalogu poniżej wskazanych typów potencjalnych beneficjentów.

Do potencjalnych beneficjentów w zakresie renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz adaptacji budynków na cele mieszkalne, należą:

- a) jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- b) jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną,
- c) spółdzielnie mieszkaniowe,
- d) wspólnoty mieszkaniowe,
- e) Towarzystwa Budownictwa Społecznego,
- f) inne jednostki organizacyjne ujęte w lokalnym programie rewitalizacji, które posiadają prawo do dysponowania daną nieruchomością,

⁶ Definicja remontu zgodnie z art. 3 ust. 8 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.).

- g) instytucje i organizacje (w tym organizacje pozarządowe) zajmujące się walką z bezdomnością, mieszkaniami chronionymi (np. dla wychodzących z więzień),
- h) kościoły i związki wyznaniowe (jeśli będą tworzyć placówki dla bezdomnych i mieszkania chronione),
- i) podmioty nie działające dla zysku, zajmujące się integracją różnych grup społecznych.

6. Kryteria i wskaźniki wyznaczania obszarów wsparcia, na których będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa

Zgodnie z art. 47 ust. 1 *Rozporządzenia 1828/2006* inwestycje w obszarze mieszkalnictwa mogą być realizowane **wyłącznie** na wyznaczonych obszarach wsparcia, które spełniają co najmniej trzy z następujących kryteriów, w tym dwa kryteria spośród tych wymienionych w lit. od a) do h):

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- c) niekorzystne trendy demograficzne,
- d) niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania solaryzacji,
- e) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- f) szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska,
- g) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- h) wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,
- i) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego,
- j) niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Wskaźniki dotyczące powyższych kryteriów zostały zdefiniowane na poziomie krajowym i są obowiązujące w odniesieniu do wyznaczania obszarów wsparcia, na których będą realizowane działania z zakresu mieszkalnictwa. Przyjęte poszczególne kryteria muszą być określone przez co najmniej jeden wskaźnik.

Wyboru kryteriów wraz ze wskaźnikami dokonuje IZ RPO i uwzględnia je w Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO. IZ RPO zobowiązana jest do przekazywania Instytucji Koordynującej Regionalne Programy Operacyjne, zwanej dalej „IK RPO”, wartości referencyjnych wybranych wskaźników dla obszarów zakwalifikowanych do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa przez okres trwałości projektu. Przekazywanie danych do IK RPO odbywa się w trybie określonym w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sprawozdawczości nie rzadziej niż co 2 lata, przy czym ostatnia informacja przekazywana jest w roku 2017.

7. Wskaźniki

Lista wskaźników opisujących kryteria wyboru obszarów wsparcia w zakresie mieszkalnictwa jest następująca⁷:

⁷ Lista wskaźników i ich wartości referencyjnych jest konsultowana z Komisją Europejską.

	Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Źródło (przykładowe)	Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Uwagi
A	Wysoki poziom ubóstwa	1. Ilość osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej	Osoby, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej	Miejski/gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Powyżej średniej dla miasta/gminy	
		2. Postępowanie eksmisyjne i eksmisja z lokali mieszkalnych	Ilość postępowań eksmisyjnych i eksmisji z lokali mieszkalnych, tj. łącznie toczące się w sądzie postępowania eksmisyjne, orzeczone przesąd eksmisje oraz eksmisje wykonane	Główny Urząd Statystyczny	Powyżej średniej dla miasta/gminy	
B	Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia	Poziom bezrobocia długotrwałego	Liczba osób bezrobotnych poszukujących pracy 13 miesięcy i dłużej	Powiatowy Urząd Pracy	Powyżej średniej dla miasta/gminy	
C	Niestabilne (niekorzystne) trendy demograficzne	1. Dynamika spadku ludności	Wielkość spadku liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów	Główny Urząd Statystyczny, wydziały meldunkowe urzędów miejskich	Powyżej średniej dla miasta/gminy	
		2. Starzenie się społeczeństwa	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Główny Urząd Statystyczny wydziały meldunkowe urzędów miejskich	Powyżej średniej dla miasta/gminy	Jako wskaźnik pomocniczy można brać pod uwagę liczbę emerytów
		3. Saldo migracji	Różnica pomiędzy ludnością napływającą a odpływającą	Główny Urząd Statystyczny wydziały meldunkowe urzędów miejskich	Powyżej średniej dla miasta/gminy	

D	Niski poziom edukacji, znaczące braki w umiejętnościach i wysoki odsetek osób porzucających szkołę	1. Młodzież nie kontynuująca nauki	Udział osób w wieku 18-24 lata z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, które nie kontynuują nauki i nie doksztalają się, zarejestrowane w Urzędzie Pracy	Powiatowe Urzędy Pracy, Wojewódzkie Urzędy Pracy	Powyżej średniej dla miasta/gminy	
		2. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	Powiatowe Urzędy Pracy, Wojewódzkie Urzędy Pracy	Wartości niekorzystnie odbiegające od wartości średnich dla miasta/gminy	Informacjami wspomagającymi może być także wiedza dotycząca innych cech, płci, wieku itp.
E	Wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa	Przestępstwa i wykroczenia stwierdzone, poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi. W tym: czyny karalne nieletnich	Ilość przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych oraz przestępstw gospodarczych z uwzględnieniem czynów karalnych osób nieletnich tj. do 17-tego roku życia	komendy policji	Powyżej średniej dla miasta/gminy	Uzupełnieniem mogą być przygotowywane przez policję lub służby miejskie mapy przestępczości
F	Szczególnie zniszczone otoczenie	Obszary wyłączone z użytkowania	Powierzchnia działek nie użytkowanych, tzw. odłogów miejskich w stosunku do danego obszaru lub ilość budynków zagrażających życiu i zdrowiu mieszkańców oraz ilość budynków wyłączonych z eksploatacji	Właściwe wydziały urzędów miejskich i gminnych	Powyżej średniej dla miasta/gminy	Np. nie użytkowane tereny przemysłowe, skażone, fizycznie zdegradowane
G	Niski poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Główny Urząd Statystyczny	Poniżej średniej dla miasta/gminy	
H	Wysoki udział imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych oraz uchodźców	Udział ludności narodowości polskiej	Mniejszości etniczne i narodowe zgodnie z ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Uchodźcy wg Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego (zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1695, z późn. zm..))	Główny Urząd Statystyczny - Dane spisowe za 2002 r., wydziały meldunkowe urzędów miejskich	Udział mniejszości powyżej 20% ogólnej liczbie mieszkańców	

I	Porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego	liczba lokali bez instalacji techniczno-sanitarnej	Obejmuje mieszkania, w których brak jest wodociągu lub centralnego ogrzewania lub gazu z sieci	Główny Urząd Statystyczny	Powyżej średniej dla miasta/gminy	Definicja lokalu z instalacją sanitarno-techniczną (wg GUS): Za mieszkanie wyposażone w instalację sanitarno-techniczną uznaje się mieszkania, w których występuje co najmniej jedno z następujących urządzeń sanitarno-technicznych: wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie lub gaz z sieci
J	Niski poziom wydajności energetycznej budynków	Wskaźnik wydajności energetycznej budynków	Audyt przeprowadzony na drodze ekstrapolacji na podstawie wieku. Określa się dwie grupy budynków według wieku. Grupa budynków wybudowanych po roku 1990 oraz grupa budynków wybudowanych przed rokiem 1990, przy czym w tej grupie budynków nie mogły być podejmowane żadne działania termomodernizacyjne dla budynków w przedziale wiekowym od 1980 do 1990 roku	Badania własne	Udział budynków sprzed roku 1990 i dodatkowo dla budynków powstałych w latach 1980-1990 bez jakichkolwiek prac termomodernizacyjnych, powyżej 20% w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych wielorodzinnych	

Za weryfikację danych oraz sposobu ich pozyskiwania odpowiedzialna jest IZ RPO.

Przy opisywaniu określonych zjawisk należy korzystać z najbardziej aktualnych danych. Aby zapewnić porównywalność wskaźników z danymi dotyczącymi określonych obszarów należy zadbać, aby zbieranie danych w analizowanym okresie odbywało się zgodnie z określonym/ przyjętym wzorem (metodyka, termin), pozwoli to uniknąć błędnych interpretacji. Tam gdzie jest to możliwe należy analizować trendy obserwowanych zjawisk w okresie przynajmniej kilkuletnim.

Przedstawione wskaźniki dla poszczególnych kryteriów na proponowanym obszarze rewitalizacji należy odnosić do obszaru administracyjnego miasta lub gminy.

Pozyskanie danych statystycznych dla jednostek administracyjnych mniejszych niż gmina jest często trudne. Dlatego w celu uzyskania informacji potrzebnych do identyfikacji obszaru niezbędne może być przeprowadzenie badań, analiz i ankiet na badanym terenie bądź w całym mieście. Takie metody zbierania danych pozwalają w sposób rzetelny i dokładny określić obszar interwencji oraz prawidłowo zidentyfikować istniejące na nim problemy. Do otrzymania danych potrzebna jest współpraca różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji. Nie wszystkie kryteria są możliwe do opisanego w pełni za pomocą wskaźników ilościowych. W razie potrzeby należy w uzupełnieniu zamieścić opis jakościowy.

8. Monitorowanie wydatków na mieszkalnictwo

Środki na mieszkalnictwo są programowane w ramach kategorii interwencji 78 - *Infrastruktura mieszkaniowa* (wykaz kategorii interwencji znajduje się w Rozporządzeniu 1828/2006). W ramach tej kategorii mieszczą się wyłącznie operacje wymienione w katalogu zawartym w art. 47 *Rozporządzenia 1828/2006*.

Bez względu na fakt, że działania rewitalizacyjne, których elementem może być wsparcie mieszkalnictwa, są ujmowane w kategorii 61 – *zintegrowane projekty odnowy miejskiej/ wiejskiej*, wydatki na mieszkalnictwo muszą być wykazywane odrębnie w kategorii 78. Wymóg odrębnego ujmowania przedmiotowych wydatków w kategorii 78 jest podyktowany **koniecznością monitorowania wielkości środków wydatkowanych na mieszkalnictwo (limit max 3%)**. Wydatki kategorii 78 będą specjalnie oznaczone i agregowane w krajowym systemie informatycznym monitoringu i kontroli funduszy UE w okresie 2007-2013.

9. Pomoc publiczna

W opisywanych w Wytycznych działaniach z zakresu mieszkalnictwa może wystąpić pomoc publiczna. Pomoc ta będzie udzielana zgodnie z przygotowywanym na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego w *sprawie pomocy udzielanej na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych*. Aktualna wersja projektu ww. rozporządzenia jest dostępna na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.